

Rola narzędzi elektronicznych w ewidencjonowaniu obecności, naliczaniu opłat za posiłki i pobyt w przedszkolu oraz rozliczeniach z rodzicami.

Radosław Wiktorski. VULCAN.

Ubiegłoroczne zmiany ustawy o systemie oświaty i będące ich konsekwencją zmiany lokalnych uchwał rad gmin w zakresie zasad rozliczania czasu pobytu dziecka w przedszkolu wprowadziły sporo zamieszania. Funkcjonującą od lat opłatę stałą w większości przypadków zastąpiono opłatami uzależnionymi wprost od realnego czasu pobytu dziecka w przedszkolu. Jednocześnie dyrektorom przedszkoli przypadł w udziale nowy obowiązek – właściwego wyliczenia należnej opłaty oraz rozliczenia jej z rodzicem. Pomijając w tym miejscu całkowicie efekty i efektywność wprowadzonych regulacji, w tym zwłaszcza ich skutki dla wpływów do budżetu gminy, przyjrzyjmy się zagadnieniu łatwego dokonania stosownych wyliczeń i zgromadzenia danych niezbędnych do ich realizacji.

Na wstępie warto doprecyzować przedmiot rozważań. Duża medialność zagadnienia, która towarzyszyła wprowadzanym zmianom bardzo zaktywizowała szereg dostawców rozwiązań systemów rejestracji czasu za pomocą kart, którzy przygotowali oferty dla przedszkoli. Rozwiązania tego typu od lat funkcjonują dla celów kontroli dostępu lub ewidencji czasu pracy. Warto uświadomić sobie tę – miejscami być może dość subtelną, acz bardzo istotną różnicę: realizacja narzuconego prawem pracy obowiązku prowadzenia ewidencji czasu pracy to nie to samo, co obowiązek dyrektora do dokonania właściwego naliczenia opłaty za usługi świadczone przez przedszkole.

Istotą problemu jest właściwe wyliczenie należnej kwoty za dany okres dla każdego dziecka. Zautomatyzowane zebranie informacji o czasie pobytu dostarcza tylko danych do tego celu potrzebnych (ale warto podkreślić, że nie są to wszystkie niezbędne dane). Posiadając dane o godzinie wejścia i godzinie wyjścia poszczególnych dzieci nadal nie wiemy, ile konkretny rodzic powinien zapłacić. Aby taką informację uzyskać potrzebujemy wiedzy na temat sposobu przeliczenia tego czasu na pieniądze, dodatkowych danych, które na wysokość bądź sposób przeliczenia wpływają oraz dokonania matematycznych operacji wyliczenia należności.

Rozważając bieżący temat nasuwają się podstawowe pytania: w jaki sposób zatem podejść do tego zagadnienia? Jak wdrażać narzędzia elektroniczne? Jakie są korzyści? Jakie są zagrożenia? Spróbujmy krótko i hasłowo odpowiedzieć na każde z nich.

Sposób podejścia do zagadnienia każdy dyrektor dobiera według własnych kryteriów, uwzględniając sytuację swojej placówki, jak i własne cechy charakteru. Autor jest zdania, iż w przypadku, gdy nie ma takiej wyraźnej konieczności, lepiej wybierać drogę ewolucji zamiast rewolucji, co oznacza, że zmiany należy wprowadzać stopniowo (acz konsekwentnie), reagując na bieżąco według pojawiających się problemów. Myśląc zatem o wsparciu procesu wyliczania opłat za przedszkole narzędziami informatycznymi sugeruje się opracowanie planu docelowego, natomiast wdrażanie go logicznie wyodrębnionymi etapami.

W pierwszej kolejności powinniśmy pomyśleć o wsparciu wyliczenia kwoty, którą rodzic jest zobowiązany uiścić za świadczone przez przedszkole usługi. Jest szereg argumentów przemawiających za taką właśnie kolejnością, wśród których przede wszystkim należy zwrócić uwagę, iż jest to najbardziej newralgiczny element całego zagadnienia. Z jednej strony niezwykle różnorodnie konstruowane zasady rozliczeń określane w uchwałach rad gmin niejednokrotnie utrudniają zaprogramowanie sposobu wyliczania, dobrze więc móc spokojnie upewnić się, że naliczanie opłat funkcjonuje merytorycznie poprawnie. Z drugiej zaś strony określenie wysokości kwoty jest niezmiernie delikatną materią kontaktu z rodzicem, a wszelkie błędy w tym względzie wymagają zwiększonego zaangażowania.

W momencie, gdy naliczenia kwot należnych do zapłaty za dany okres dokonywane są poprawnie i automatycznie za pośrednictwem oprogramowania, co zostało potwierdzone empirycznie poprzez testy w realnym środowisku, można myśleć się o przejściu do kroku następnego. W zależności od lokalnych potrzeb lub oczekiwań kolejnym krokiem może być wykorzystanie systemu automatycznej rejestracji czasu wejścia i wyjścia, na przykład za pomocą kart zbliżeniowych, bądź wsparcie procesu rozliczeń z rodzicami (wpłaty, zwroty, saldo). Prawdopodobnie zagadnienie rozliczeń z rodzicami, ze względu na fakt, iż prowadzone jest od lat, wydaje się dość oczywiste i (przynajmniej na poziomie koncepcji) zrozumiałe, przyjrzymy się w tym momencie tematowi automatycznego ewidencjonowania czasu.

Przede wszystkim zauważmy, iż za pomocą sprzętu i oprogramowania (karty, czytniki, program) zastępujemy listę dzieci, na której przy każdym dziecku wpisujemy dla danego dnia godzinę przyścia do przedszkola i godzinę jego opuszczenia. Informacje w ten sposób zgromadzone mogą trafić do systemu rozliczającego poprzez wprowadzenie ich przez pracownika, natomiast w przypadku zastosowania systemu kartowego trafiają tam (zazwyczaj) automatycznie.

Najpopularniejsze i najwygodniejsze w omawianym zastosowaniu będą karty zbliżeniowe, czyli takie, których odczyt odbywa się poprzez zbliżenie karty do czytnika. Planując wdrożenie systemu ewidencji czasu opartego o karty warto wcześniej ustalić kluczowe dla niego zagadnienia, wśród których będą m.in.: organizacja odnotowywania czasu (na wejściu do przedszkola, czy na wejściu do sali), przypisanie kart (dziecko, rodzic), tolerancja czasowa, synchronizacja czasu, zasady postępowania w przypadku zgubienia/zapomnienia karty, zasady postępowania w przypadku czasowej niedostępności systemu kartowego (brak prądu, brak dostępu do Internetu, awaria urządzenia).

Jakkolwiek wykorzystanie systemu kart do prowadzenia ewidencji czasu pobytu dziecka w przedszkolu jest bardzo wygodne, to należy mieć pełną świadomość, iż rozwiązanie to nie wyeliminuje konieczności zaangażowania człowieka. Po pierwsze nie jest to system całkowicie bezobsługowy – ktoś musi zarządzać kartami (przypisywać karty do dzieci, anulować karty zgubione/zniszczone, wydawać nowe itd.), ponadto zawsze będziemy mieli do czynienia z sytuacjami, w których rodzic zapomniał zabrać karty. Po drugie pamiętajmy też, że system informatyczny działa zerojedynkowo, co w szczególnych sytuacjach może być odbierane jako bezduszność (przykładowo opłacie podlega każda rozpoczęta godzina pobytu dziecka, rodzic „odbił” kartę o 15:00:01, w zasadach działania nie przyjęto żadnej tolerancji czasowej – system zaliczy pełną godzinę jako rozpoczętą, podczas gdy w przypadku tradycyjnej rejestracji czasu godzina nie została by zaliczona).

Ostatnim elementem oprogramowania wspierającego rozliczanie będzie dostęp rodziców do zgromadzonych informacji. Działanie to może mieć również charakter wizerunkowy, a także w naturalny sposób wpisuje się w zakres komunikacji zewnętrznej, będącej elementem kontroli zarządczej w jednostce. O dostępie rodziców do informacji można myśleć wąsko, jako dostarczanie informacji rodzicom w formie tradycyjnej – np. generowanych wydruków z rozliczeniami i danymi źródłowymi oraz szeroko, jako udostępnianie rodzicom informacji bezpośrednio z bazy danych, za pośrednictwem serwisu internetowego. Środki tradycyjne w postaci wydruków wydają się być oczywistym elementem oprogramowania we wcześniejszych etapach jego wdrażania. Natomiast dostęp do danych za pośrednictwem strony internetowej sugeruje się, by był ostatnim elementem wdrażania rozwiązania. Przede wszystkim należy tu wskazać na fakt, iż tego typu dostęp do danych obejmuje możliwość pozyskania informacji aktualnie zgromadzonych. Do takich też rodzic może się odnosić i zadawać pytania. W związku z tym najpierw należy doprowadzić do sytuacji, w której kompletne dane są na bieżąco gromadzone (i w praktyce regularnie się to dzieje), a dopiero następnie umożliwić rodzicowi stały wgląd w te dane.

W dużym skrócie przedstawiono powyżej sugerowane zasady wdrażania rozwiązania elektronicznego wspierającego wyliczanie i rozliczanie opłat za posiłki i pobyt dziecka w

przedszkolu. Pozostaje odpowiedzieć na dwa ostatnie, postawione na wstępie, pytania o zalety i zagrożenia.

Niewątpliwie wdrożenie tego typu rozwiązania ma szereg zalet. W szczególności należy tu wskazać na zmniejszenie ilości pracy i zmniejszenie ilości błędów przy wyliczaniu wysokości opłat. Dobrze skonfigurowane narzędzie zapewni szybkie i bezbłędne wyliczenia wraz z gotowymi zestawieniami. System kartowy ułatwi gromadzenie informacji o czasie pobytu dziecka i zapewni zmniejszenie ilości pracy z tym związanej (ale pamiętajmy, że nigdy jej całkowicie nie wyeliminuje). Umożliwienie rodzicom dostępu za pośrednictwem strony internetowej do danych dotyczących rozliczeń posiłków i pobytu ich dzieci zmniejszy nakład pracy związanej z kontaktami z rodzicami i pomoże kreować wizerunek nowoczesnego, dobrze zarządzanego przedszkola.

Jeśli chodzi o zagrożenia, to można stwierdzić, iż jednocześnie jest ich niewiele i bardzo wiele. Skala zagrożeń zależy bowiem przede wszystkim od sposobu wdrożenia tego typu rozwiązania oraz od jakości samego rozwiązania. Jeżeli zostanie wybrane profesjonalne, kompleksowe rozwiązanie, dedykowane przedszkolu (uwzględniające specyfikę funkcjonowania tego typu jednostki, a nie bardziej lub mniej udolnie zaadoptowane rozwiązanie biznesowe), a wdrożenie zostanie zaplanowane i przeprowadzone w sposób świadomy, uporządkowany i spokojny, to większość zagrożeń można wyeliminować. Jeżeli zaś dobrane rozwiązanie nie będzie odpowiadało warunkom lokalnym a wdrożenie zostanie przeprowadzone w sposób nieprzemysłany, nie do końca kontrolowany lub za szybki, to ryzyko niepowodzenia (na różnych płaszczyznach) jest bardzo duże. Rozliczanie opłat z uwzględnieniem dokładnego czasu pobytu dziecka w przedszkolu to nowe zagadnienie. Wsparcie tego procesu za pomocą narzędzi elektronicznych wydaje się jedyną słuszną i naturalną drogą. Warto jednak pamiętać, że w tym przypadku, podobnie jak wszędzie indziej, gdzie wprowadza się nowe rozwiązania, potrzeba zaplanowanych, przemyślanych działań wdrożeniowych i bieżącego nad nimi nadzoru, nie tylko od strony technicznej, ale także – a może nawet przede wszystkim – od strony organizacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi, jako użytkowników nowego rozwiązania.